

*Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije*

Otroški parlamenti

**E-PRIROČNIK
ZA MENTORJE/-ICE IN KOORDINATORJE/-KE
OTROŠKIH PARLAMENTOV**

Ljubljana, november 2012

KAZALO

UVOD – IZ DEBATE V AKCIJO, IZ VSEBINE V PROCES, OD POUČEVANJA DO MODERIRANJA	3
KAJ JE OTROŠKI PARLAMENT IN KAKO POTEKA?.....	9
REGIJSKA KOORDINACIJA IN KOORDINATORJI	12
POGLED REGIJSKEGA KOORDINATORJA	17
POGLED UDELEŽENCA	18
POGLED MENTORICE	20
PRIMER PRIPRAVE NA OTROŠKI PARLAMENT	24
SPODBUJANJE DOBRE KOMUNIKACIJE IN VZDRŽEVANJE ODNOSOV	27
POGLED IZOBRAŽEVALKE.....	30
KAJ NAM SPOROČAJO OTROCI?	34

Priprava gradiva:

Petra Zega, strok. sodelavka ZPMS; petra.zega@zpms.si

Karin Elena Sánchez, generalna sekretarka ZPMS; karin.elena.sanchez@zpms.si

Zveza prijateljev mladine Slovenije (ZPMS)

Miklošičeva 16

1000 Ljubljana

e-pošta: info@zpms.si

spletna stran: www.zpms.si

UVOD – IZ DEBATE V AKCIJO, IZ VSEBINE V PROCES, OD POUČEVANJA DO MODERIRANJA

Karin Elena Sánchez,
generalna sekretarka Zveze prijateljev mladine Slovenije

Dragi mentorji, regijski koordinatorji, mladi parlamentarci in vsi drugi, ki sodelujete v otroških parlamentih!

Ko sem prebirala nadvse zanimive prispevke o različnih pogledih na program Otroški parlamenti, ki sledijo, sem se spraševala, kako svoje misli zapisati, da bodo imele dodano vrednost, da vas bo moje sporočilo doseglo in da hkrati ne bo suhoparno, pač, samo en uvodnik več... In sem se odločila, da bom pisala o letošnjih spremembah, o naši viziji in o tem, kaj me je vodilo, ko sem s kolegi te spremembe pripravljala.

Otroški parlamenti so program, ki je letos dopolnil 22 let. To je čas, ko se lahko s ponosom zazremo v pretekle dosežke in z vizijo v prihodnost. Otroški parlament, ki vzgaja otroke za demokracijo in ustvarja pogoje za njihovo participacijo, je nesporno pomemben program, ki uresničuje Konvencijo o otrokovih pravicah. Namenjen našim mladim državljanom je dragocen, celo neprecenljiv, ker jih uči številnih veščin; ker spodbuja kritično mišljenje; ker omogoča medgeneracijsko povezovanje; ker uči o različnih temah in zastavlja številna vprašanja; ker osvešča o pomenu dialoga, spoštovanja različnosti in učenja. Ker spodbuja različnost mnenj ter pričakuje lastno aktivnost. Ker gradi na vrednotah spoštovanja, sprejemanja, dogovarjanja, poslušanja, podpiranja, zaupanja in spodbujanja (ki so sicer vrednote Glasserjeve šole). Kajti ni dovolj samo imeti mnenja o določeni temi, pomembno je tudi delovati.

Cilji otroških parlamentov so naslednji:

1. uresničevanje Konvencije ZN o otrokovih pravicah, predvsem 13. člena,
2. vzgoja in izobraževanje mladih za aktivno in demokratično državljanstvo ter multikulturnost,
3. nudenje možnosti mladim za aktivno obliko participacije v družbi,
4. »okrepitev glasu« otrok,
5. razvijanje komunikacijskih spretnosti,
6. razvijanje sodelovalne kulture,
7. razvijanje sposobnosti za odločanje in sprejemanje odgovornosti,
8. usmerjanje učencev v samostojno sporočanje, vrednotenje, iskanje in povezovanje informacij;
9. spodbujanje učenja, ki vodi do razvoja samostojnega, kritičnega in ustvarjalnega mišljenja;

10. razvijanje odgovornega odnosa učencev do soljudi, do naravnega in družbenega okolja.

Sama sem se prvič srečala z otroškimi parlamenti pred dvema letoma, ko sem na delavnicah usposabljala mentorje in regijske koordinatorje iz veččin mentorstva. Že tedaj sem prepoznala veliko vrednost programa (o tem pišem v prispevku Makropogled izobraževalke na strani 30), a hkrati me je nekaj silno motilo: kako to, da otroci o temi samo razpravljajo in v zvezi z njo ničesar ne naredijo? Celo več, debatirajo. Ko pa vendar vemo, da v debati zmaga retorično spretnejši, v besedah okretnejši! Kje je tu sodelovanje, vključenost ranljivih skupin, poslušanje najbolj tihih? Zmotilo me je tudi to, da ste bili mentorji tako zelo usmerjeni v temo; skrbelo vas je, kje boste dobili informacije o njej, da boste temo dobro predstavili otrokom! Le zakaj, sem se spraševala (v svojem moderatorskem svetu)? Vam vendar ni potrebno o temi veliko vedeti, vi le zastavljajte dobra vprašanja, otroci naj raziskujejo, vi pa skrbite, da bodo vsi vključeni, da bodo vsi upoštevani ... Ni se vam treba tako truditi, otroci se bodo naučili več, če bodo sami delali!

In kateri so ključni razlogi, da smo se odločili za spremembe?

1. Ker nam vi sporočate, da so potrebne.
2. Ker **aktivno državljanstvo** pomeni več kot samo razmišljanje in pogovor (debato) o temi; pomeni tudi **konkretno akcijo.** / Ker OP dajejo poudarek debati (ne dialogu) in izmenjavi mnenj, nič pa konkretnim akcijam v zvezi s temo.
3. Ker bomo s spremembami dosegli **večjo vključenost in tudi motiviranost otrok za druge cilje OP.**
4. Ker bomo s spremembami dosegli **konkretno izboljšave in rešitve s področja tematike**, ki so jo izbrali otroci.
5. Ker je **glas otroka premalo upoštevan.**
6. Ker v OP v povprečju prihajajo v ospredje bolj komunikativni, ambiciozni učenci z boljšim učnim uspehom, **bolj "ranljivi učenci pa so manj prisotni in tudi manj slišani.**
7. Ker želimo demonstrirati, da **smo zmožni konkretnih premikov**, ne pa samo razmišljanja o njih.

In tako smo prišli do letošnje preobrazbe, ki smo jo poimenovali IZ DEBATE V AKCIJO, IZ VSEBINE V PROCES, OD POUČEVANJA DO MODERIRANJA. V tem kratkem in udarnem naslovu smo strnili bistvo letošnjih sprememb Otroškega parlamenta.

Pojdimo lepo po vrsti:

1. **IZ DEBATE V AKCIJO.**

"Dialog so ljudje, ki ZARES poslušajo, ljudje, ki ZARES govorijo." J. Adams Matoba Kazuma - izumitelj metode

- Govorjenje iz srca o stvareh, ki se nas res dotikajo .
- Skupno raziskovanje povezav, priložnosti, potreb, razumevanja
- Odprto poslušanje brez vrednotenja.
- Ko smo odprti za vplive drugih.

DEBATA	AKCIJA
<ul style="list-style-type: none"> • ZA in PROTI • Govor je pomembnejši od poslušanja. • Temeljna prepričevalna sredstva – elementi retorike: Etos (govornikova osebnost in ugled), Patos (način, kako govornik naveže stik z občinstvom), Logos (razumsko dokazovanje) • Moč argumentov – zmaga boljši govornik. 	<ul style="list-style-type: none"> • Izhajamo iz problema, ki ga spremenimo v cilj/rešitev: Kaj želimo namesto tega? • Napravimo konkreten akcijski načrt s cilji, aktivnostmi, roki in nosilci. • Izhajamo iz dialoga, ki nas privede do akcijskega načrta.

2. IZ VSEBINE V PROCES.

To načelo velja za mentorje in regijske koordinatorje. Le-ti naj bodo usmerjeni v proces, učenci pa v vsebino. V nadaljevanju nekaj dobrih vprašanj, ki naj vam služijo pri pripravi in vodenju otroških parlamentov.

BISTVO USMERJENOSTI V PROCES (mentorji, regijski koordinatorji)	BISTVO USMERJENOSTI V VSEBINO (učenci)
<ul style="list-style-type: none"> • Katere veščine, znanja, ... (kompetence) potrebujem za vodenje OP? • Kateri so cilji tega programa? • Kje in kdaj bodo potekali razredni, šolski, itd. parlamenti? • Kako naj se zadeve sploh lotim? • Katere metode/tehnike za vodenje poznam in obvladam? • Kje se lahko naučim še drugih tehnik in metod? • Katera vprašanja bom zastavil/a otrokom? • Kako bom poskrbel/a za vključitev celotne šole? • Kako lahko ob vodenju OP uživam? • Kje lahko otroci dobijo dodatne informacije o temi? • Katere strokovnjake bi bilo pametno angažirati? • Kdo o temi še kaj ve? 	<ul style="list-style-type: none"> • S kakšnimi problemi se kot otrok soočaš? • Kateri so zate najbolj pereči? • Katere teme s področja odraščanja te posebno zanimajo? • O kateri temi s področja odraščanja želiš več informacij? • O kateri temi želiš/potrebuješ nasvet strokovnjaka? • Česa bi se rad naučil/a (poleg teme) skozi otroški parlament? • Kako želiš delovati v OP? • Kaj si želiš/pričakuješ od mentorja, kaj od vrstnikov?

3. OD POUČEVANJA DO MODERIRANJA.

*Moderator je »najboljši takrat,
kadar ljudje komaj opazijo, da obstaja.«*

(Sophie Clarke)

»Moderiranje lahko opišemo kot proces, ki pelje skupino skozi učenje ali spremembo na način, da vsil člani skupine prispevajo. Ta pristop predpostavlja, da ima vsak posameznik nekaj edinstvenega in vrednega, kar lahko deli. Brez prispevka in znanja vsakega posameznika, je lahko sposobnost skupine, da se odzove na neko situacijo okrnjena. Naloga moderatorja je, da iz posameznih članov skupine izvabi znanja in ideje, da jim pomaga, da se učijo drug od drugega ter da razmišljajo in delujejo skupaj.« (Clarke, 2010)

KAJ JE MODERIRANJE?

Je način skupinskega dela, pri katerem moderator pomaga skupinam in organizacijam, da delujejo učinkoviteje in da njihovi člani sodelujejo tako, da se med seboj dopolnjujejo, ustvarjajo sinergijo in da v čim večji meri izkoristijo svoje **potenciale z namenom doseganja skupnega, dogovorjenega in vrednega cilja za vse člane skupine.**

MODERATOR

... s svojimi veščinami, tehnikami in orodji:

- **ustvarja komunikacijsko okolje**, v katerem lahko vsakdo razkrije svojo resnico in spoštuje resnico drugih,

- **je do vsebine skupinskih procesov nepristranski** in v njih ne sodeluje s svojimi osebnimi stališči.

- ... jeva temeljna naloga je, da vsakega izmed članov skupine **spodbudi k razmišljanju**, in tako prispeva k **aktivnejšemu sodelovanju**, medsebojnemu razumevanju in **delitvi odgovornosti** vseh članov skupine v skupinskem procesu z namenom **doseči dogovorjeni cilj** skupinskega dela: porajanje idej, sprejemanje odločitev, razreševanje konfliktov, strateško planiranje, organizacija dogodkov, doseganje soglasja

Kaj torej pričakujemo od vas v šolskem letu 2012/2013?

NE	DA
<ol style="list-style-type: none">1. ne debatirajte o temi,2. vsiljujte metod in načina dela,3. ukvarjajte se z vsebino,4. dajajte odgovorov,5. poučujte,6. bodite otrokom na poti,7. usmerjajte otrok k problemom,	<ol style="list-style-type: none">1. vzpostavite dialog med učenci!2. širite obzorja, nakazujte možnosti!3. vodite/usmerjajte proces!4. zastavljajte vprašanja!5. moderirajte!6. dajte jim prostor!7. usmerite jih k ciljem/rešitvam!

In za konec?

Naj vam pričujoče gradivo dobro služi pri delu v otroških parlamentih. Delite ga s svojimi somentorji, sodelavci, vrstniki, parlamentarci. Vabim vas, da obiščete tudi našo spletno stran, kjer boste pod programom Otroški parlamenti našli koristna gradiva in informacije; npr. metodični priročnik iz leta 2009 (delo mentorjev na regijskih izobraževanjih) ter gradiva z letošnjih usposabljanj.

Vabim vas, da nam pišete in sporočate svoja mnenja, predloge. Da bomo skupaj složno hodili po načrtani poti v smeri zastavljenih ciljev. Hvala vsem, ki soustvarjate ta pomemben program! Veseli me, da lahko tudi jaz prispevam en košček v tem mozaiku. S prirčnimi pozdravi do skorajšnjega snidenja!

KAJ JE OTROŠKI PARLAMENT IN KAKO POTEKA?

Je program Zveze prijateljev mladine Slovenije, ki se uspešno izvaja že od leta 1990 in je namenjen vzgoji otrok za demokracijo in ustvarjanju pogojev za participacijo otrok. Participacija mladih postaja vse aktualnejše vprašanje. Mednarodne organizacije, zlasti Svet Evrope, Evropska unija ter Organizacija združenih narodov z Unicefom v svojih konvencijah in drugih dokumentih priporočajo državam, da posvetijo izobraževanju za demokratično državljanstvo ter razvoju participacije mladih kar največjo pozornost. Participacija mladih pomeni njihovo aktivno sodelovanje, vključenost, udeležbo na vseh ravneh in povsod tam, kjer se sprejemajo odločitve, ki zadevajo tudi otroke in mlade. To pa je tako v družini, kakor tudi v šoli, kraju kjer živijo, v mladinskih in drugih organizacijah in drugje. Odrasli pa imajo obveznost, da pri vseh odločitvah, ki zadevajo otroke in mlade, njih same povprašajo in od njih pridobijo njihova mnenja in predloge ter jih pri sprejemanju odločitev upoštevajo v največji možni meri. Čeprav Konvencija otrokom daje možnost za podajanje mnenj, otroci namreč še vedno pogosto čutijo, da jih odrasli ne poslušajo ali pa jih ne jemljejo resno. V sodobni družbi imajo otroci še vedno šibek položaj, nizek status in vse prevečkrat nobenega vpliva na odločitve o njihovem življenju znotraj družine, šole, širše skupnosti in politike.

Pravica do sodelovanja pri odločitvah, ki vplivajo na posameznikovo življenje, je ena izmed temeljnih človekovih in s tem tudi otrokovih pravic. Zagotovljena je v 12. členu Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, ki jo je sprejela večina držav sveta. Skupaj z zaščito otrok in zadovoljitvijo njihovih osnovnih potreb, je participacija eno izmed treh načel, na katerih temelji Konvencija. 12. člen pravi: *»...države pogodbenice jamčijo otroku, ki je sposoben izoblikovati lastna mnenja, pravico do svobodnega izražanja le-teh v vseh zadevah v zvezi z njim, o tehtnosti izraženih mnenj pa se presoja v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo...«*

Program se kot oblika demokratičnega dialoga med osnovnošolci izvaja v večini osnovnih šol po Sloveniji in poteka na več ravneh:

- razredna raven;
- šolska raven;
- občinska, medobčinska raven;
- regionalna raven;
- nacionalna raven.

Na vseh ravneh poteka program na podoben način. Otroci v razredu s pomočjo učiteljev in mentorjev otroških parlamentov izrazijo, o čem se želijo pogovarjati in razpravljati glede na temo, ki so jo določili na predhodnem nacionalnem otroškem parlamentu. Izvolijo predstavnike razredov, ki na ravni šole nadaljujejo z razpravljanji in pogovori. Predstavniki različnih šol in zavodov (po navadi so to predsedniki šolskih skupnosti), se s pomočjo koordinatorjev društev in zvez prijateljev mladine zberejo na občinskih oz. medobčinskih ravneh z namenom, da strnejo in izrazijo svoja mnenja in stališča, o katerih so predhodno razpravljali na šolah. Medsebojno izmenjajo izkušnje, ugotovitve ter oblikujejo predloge za otroške parlamente na regionalni ravni. Na regionalni ravni je potek podoben. Na nacionalni ravni pa je otroški parlament organiziran v veliki dvorani Državnega

zbora RS, kjer se zberejo predstavniki otrok iz vse Slovenije. Mladi parlamentarci in parlamentarke predstavijo ugotovitve, mnenja in sklepe šolskih in občinskih otroških parlamentov in v zvezi s tem sprejmejo zaključke in ključna sporočila, ki jih naslovijo na predstavnike vlade, ministrstev in drugih institucij oz. na tiste institucije in organe (vladne in nevladne) za katere menijo, da bi lahko pripomogli k uresničevanju njihovih zaključkov.

Ob koncu otroci izberejo tudi temo naslednjega otroškega parlamenta.

Iz opisanega sklepamo in poudarjamo, da gre pri izvajanju programa otroških parlamentov za medsebojno prepletanje in sodelovanje šolskega in nevladnega (ZPMS) sektorja.

Program pomeni eno izmed izvirnih oblik spodbujanja otrok k izražanju lastnih mnenj o aktualnih vprašanih, s katerimi se vsakodnevno srečujejo. Program predstavlja »polje«, kjer se otroci učijo razpravljati strpno, upoštevajoč mnenja vseh udeležencev. Predstavlja možnost za integracijo znanj in vedenj, ki so jih otroci pridobili; je oblika in metoda izkustvenega učenja. Poudariti želimo, da gre pri tem za razvijanje komunikacijskih spretnosti, socialnih veščin in zmožnosti za razreševanje konfliktov, zmanjševanje agresivnih oblik reševanja problemov. Pri izvedbi parlamentov sodeluje cca. 200 mentorjev otroških parlamentov ter več kot 2/3 šoloobveznih otrok v Sloveniji.

CILJI PROGRAMA

- uresničevanje mednarodnih konvencij, zlasti Konvencije ZN o otrokovih pravicah, predvsem 12. člen, ki določa, da ima vsak otrok pravico do prostega izražanja lastnega mnenja, kar je povezano s pravico do svobode izražanja, o čemer govori 13. čl. Konvencije;
- vzgoja in izobraževanje mladih za aktivno in demokratično državljanstvo ter multikulturnost, kar je temeljnega pomena za »promocijo« vrednot človekovega dostojanstva, svobode, enakosti in solidarnosti ter za zavest o skupnih vrednotah kot so npr. spoštovanje razlik, strpnosti in razumnega dialoga;
- nudenje možnosti mladim za aktivno obliko participacije v družbi, s čimer aktivno sodelujejo in vplivajo na odločitve odraslih; mladi s tem pridobijo socialne veščine, izkušnje, znanje in si oblikujejo pozitivno samopodobo, itd.;
- »okrepitev glasu« otrok (glas otrok naj se sliši);
- razvijanje komunikacijskih spretnosti (nenasilna komunikacija kot vzgoja za strpnost);
- razvijanje sodelovalne kulture;
- razvijanje sposobnosti za odločanje in sprejemanje odgovornosti;
- usmerjanje učencev v samostojno sporočanje, vrednotenje, iskanje in povezovanje informacij;
- spodbujanje učenja, ki vodi do razvoja samostojnega, kritičnega in ustvarjalnega mišljenja;
- razvijanje odgovornega odnosa učencev do soljudi, do naravnega in družbenega okolja.

SEMINARJI ZA MENTORICE IN MENTORJE OTROŠKIH PARLAMENTOV

Pred pričetkom izvajanja otroških parlamentov vsako leto pripravimo izobraževalni seminar za mentorice in mentorje otroških parlamentov. Ker je tema predhodno znana (otroci jo izberejo na nacionalnem otroškem parlamentu), povabimo k sodelovanju ugledne predavateljce in strokovnjake s področja izbrane teme, ki osvetlijo nekatera vsebinska vprašanja in doprinesejo h kakovostnejši izvedbi in koordinaciji otrok v debatah in razpravah, najprej na šolskem nivoju in potem tudi na občinskem, regijskem in nacionalnem nivoju.

PREGLED TEM OTROŠKIH PARLAMENTOV OD LETA 1990 DALJE

Temo vsako leto izberejo otroci. Izmed predlogov, ki jih posredujejo, z glasovanjem sami izberejo tisto, o kateri se želijo pogovarjati na naslednjem otroškem parlamentu.

Leto	Tema
1990	Otrokom zdravo in varno okolje
1991	Prosti čas
1992	Otrokom prijazno šolo
1993	Brez nasilja za prijateljstvo
1994	Moč prijazne besede
1995	Da bi zmožel reči: Ne, hvala – alkoholu, cigaretam, drogam in vsem oblikam nestrpnosti
1996	Imam pravico – imaš pravico
1997	Danes sem ti in ti si jaz
1998	Otroci in mediji
1999	Imava se rada
2000	Hočem, torej zmorem (otroci in mladi imamo težave – kako jih rešujemo?)
2001	Moj prosti čas
2002	Otroštvo brez nasilja in zlorab...
2003	Humani medosebni odnosi in zdrava spolnost
2004	Mladi in Evropa
2005	Tabuji – prepovedane stvari
2006	Naše mnenje o devetletki
2007	Zabava in prosti čas mladih
2008	Ljubezen in spolnost
2009	Stereotipi, razizem in diskriminacija
2010	Vpliv družbe in medijev na oblikovanje mladostnika
2011	Junaki našega časa, kdo so in zakaj
2012	Odraščanje

Sodelovanje mladih, izražanje njihovih mnenj in predlogov omogoča njihovo večjo vpetost v dogajanja, kjer živijo in se izobražujejo. Politike, programi in službe za mlade lahko tako v največji meri odražajo in zadovoljujejo resnične potrebe mladih in ne nudijo rešitev in programov, za katere odrasli ocenjujejo, da so mladim potrebni. Lahko postanejo učinkovitejše, če tisti, katerim so namenjene, upoštevajo njihova mnenja in jim dopuščajo sodelovanje. Upamo si trditi, da to Zveza prijateljev mladine Slovenije in program otroški parlamenti vsekakor so.

REGIJSKA KOORDINACIJA IN KOORDINATORJI

Zveza prijateljev mladine Slovenije (ZPMS) ima področje Slovenije interno razdeljeno na 17 regijskih koordinacij. Le-te se nujno ne ujemajo z regijami kot jih opredeljuje Statistični urad RS.

Namen takšne razdelitve je, da je s programom »pokrito« celotno območje Slovenije in vključenih čim več osnovnih šol. Regijske koordinatorke in koordinatorji so predstavniki zvez in društev prijateljev mladine, na manjših območjih pa lahko tudi mentorji ali mentorice z osnovnih šol, ki se medsebojno dogovorijo, kdo bo v določenem šolskem letu prevzel to nalogo. Regijski koordinatorji so »vmesna stopnička« med šolami (mentorji) in ZPMS. Skrbijo za pretok informacij in imajo neposreden stik z mentorji na šolah. Organizirajo regijski otroški parlament in poskrbijo za vse potrebno za udeležbo njihovih predstavnikov (otrok) na nacionalnem (državnem) otroškem parlamentu v Ljubljani. Ta poteka v Državnem zboru RS, navadno v mesecu marcu ali aprilu.

Časovnica poteka otroških parlamentov na različnih ravneh je navadno takšna:

oktober - november - december	razredna in šolska raven
december - januar	mestna/občinska in medobčinska raven
februar - začetek marca	regionalna raven
marec - april	nacionalna raven

V nadaljevanju vas seznanjamo z razdelitvijo regijske koordinacije in regijskimi koordinatorji.

Regijski koordinatorji - OTROŠKI PARLAMENT

Zap. št.	Regijsko območje	Koordinator	Kontakt	Občine	Št. učencev in sprejemalcev za nacionalni parlament
1.	CELJE MDPM Celje Kidričeva 3 3000 Celje	Dragica Poznič	tel: 03/49 09 180 fax: 03/49 09 181 gsm: 041 710 810 mzpm11@gmail.com info@mdpm-celje.si	Vitanja, Dobrna, Zreče, Vojnik, Celje, Slovenske Konjice Šentjur pri Celju, Štore, Dobje, Laško	6 + 4
2.	CERKNICA DPM Notranjska C. 4. maja 51 1380 Cerknica	Patricija Frlan	tel: 01/709 60 06 gsm: 040 900 434 dpm.cerknica@siol.net	Postojna, Logatec, Vrhnika, Cerknica, Bloke, Pivka, Loška dolina, Ilirska Bistrica	5 + 4
3.	DOLENJSKA DPM Mojca Novo mesto Rozmanova 10 8000 Novo mesto	Janez Pavlin (*prej Vladka Škof)	tel: 07/337 14 70 07/366 43 00 fax: 07/337 14 17 gsm: 041 643 969 dpm.mojca1@siol.net	Trebnje, Ivančna Gorica, Škocjan, Mirna peč, Žužemberk, Novo mesto, Šentjernej, Dobropolje, Sodražica, Ribnica, Dolenjske toplice, Metlika, Semič, Kočevje, Črnomelj, Kostel, Osilnica	7 + 4
4.	JESENICE ZDPM Jesenice Pod gozdom 2 4270 Jesenice	Boštjan Smukavec	tel: 04/583 10 94 zdpm@s5.net zdpmjesenice@gmail.com	Jesenice, Kranjska Gora, Bled, Bohinj, Žirovnica, Radovljica	3 + 2
5.	KOPER DPM Koper C. Zore Perello Godina 3 6000 Koper	Irena Morgan	tel: 05/627 11 56 05/627 90 71 gsm: 031 377 378 info@dpm-kp.si	Komen, Sežana, Divača, Hrpelje - Kozina, Koper, Izola, Piran	6 + 4
6.	KOROŠKA DPM Koroške Gozdarska pot 11 2390 Ravne na Kor.	Vesna Lujinovič	tel: 02/ 821 52 41 gsm: 040 223 535 Vesna.lujinovic@gmail.com	Muta, Radlje ob Dravi, Dravograd, Ravne na Koroškem, Prevalje, Mežica, Črna na Koroškem, Slovenj Gradec, Mislinja, Vuzenica, Podvelka, Ribnica na Pohorju	5 + 4

Zap. št.	Regijsko območje	Koordinator	Kontakt	Občine	Št. učencev in sprejemalcev za nacionalni parlament
7.	KRANJ DPM Kranj Slovenski trg1 PP 40 4000 Kranj	Franc Kržan	gsm: 041 969 413 franc.krzan@quest.arnes.si	Tržič, Jezersko, Preddvor, Naklo, Šenčur, Cerklje na Gorenjskem, Kranj,	5 + 2
	ŠKOFJA LOKA (spada pod Kranj) DPM Škofja Loka Podlubnik 20 4220 Škofja Loka	Mara Jelovšek	tel: 04/515 04 71 gsm: 051 259 057	Škofja Loka, Železniki, Gorenja vas - Poljane, Žiri	2 + 2
8.	KRŠKO (POSAVJE) ZPM Krško C. krških žrtev 57 8270 Krško	Uroš Brezovšek	tel: 07/488 03 60 gsm: 041 420 175 uros.brezovsek@zpmkk.si	Krško, Radeče, Sevnica, Brežice	3 + 2
9.	LJUBLJANA MZPM Ljubljana Linhartova 13 1000 Ljubljana	Tanja Povšič	tel: 01/230 29 31 01/434 03 24 gsm: 040 764 835 tanja.povsic@mzpm-ljubljana.si	Kamnik, Komenda, Vodice, Mengeš, Lukovica, Moravče, Trzin, Domžale, Medvode, Ljubljana, Dol pri Ljubljani, Dobrova - Polhov Gradec, Horjul, Škofljica, Brezovica, Ig, Borovnica, Grosuplje, Velike Lašče	15 + 6 (+1 gluhi / naglušni) (+1 slepi / slabovidni) (+1 CIRIUS Kamnik)
10.	MARIBOR ZPM Maribor Razlagova 16 2000 Maribor	Kornelija Kaurin	tel: 02/229 69 10 fax: 02/229 69 20 kornelija@zpm-mb.si	Kungota, Šentilj, Benedikt, Lenart, Pesnica, Maribor, Selnica ob Dravi, Lovrenc na Pohorju, Ruše, Oplotnica, Slovenska Bistrica, Hoče - Slivnica, Duplek, Rače - Fram, Starše, Miklavž na Dravskem polju	9 + 4
11.	MURSKA SOBOTA DPM Murska Sobota Trg zmage 4 9000 Murska Sobota	Bojan Nemeč	tel: 02/534 86 72 dpm.msobota@volja.net	Kuzma, Šalovci, Grad, Rogaševci, Cankova, Hodoš, Gornji Petrovci, Puconci, Moravske toplice, Gornja Radgona, Sv. Ana, Tišina, Radenci, Murska Sobota, Kobilje, Dobrovnik, Beltinci, Turnišče, Lendava, Odranci, Velika Polana, Črenšovci, Sv. Jurij, Veržej, Križevci, Sv. Andraž v Slov. goricah, Razkrižje, Ljutomer, Cerkvenjak	8 + 4

Zap. št.	Regijsko območje	Koordinator	Kontakt	Občine	Št. učencev in spremljevalcev za nacionalni parlament
12.	NOVA GORICA MDPM za Goriško Bazoviška 4 5000 Nova Gorica	Iva Devetak	tel: 05/333 46 80 fax: 05/333 46 81 gsm: 041 650 691 zpm-ng@amis.net	Bovec, Kobarid, Tolmin, Cerklje, Kanal, Brda, Idrija, Nova Gorica, Šempeter - Vrtojba, Miren - Kostanjevica, Ajdovščina, Vipava	14 + 6
13.	ORMOŽ MZPM Ormož Kerenčičev trg 11 PP 53 2270 Ormož	Manuela Tot	gsm: 031 285 793 tot_manuela@yahoo.com	Ormož, Središče	1 + 1
14.	PTUJ Center interes. dejavnosti Osojnikova c. 9 2250 Ptuj	Vojka Havlas	tel: 02/774 27 81 gsm: 040 417 476 vojka.havlas@gmail.com	Trnovska vas, Desternik, Juršinci, Dornava, Ptuj, Kidričevo, Hajdina, Markovci, Videm, Podlehnik, Majšperk, Žetale, Zavrč, Gorišnica	2 + 2
15.	ŠMARJE PRI JELŠAH DPM Šmarje pri Jelšah Vegova 26 3240 Šmarje pri Jelšah	Rotacija koordinatorjev po OŠ		Podčetrtek, Bistrica ob Sotli, Kozje, Šmarje pri Jelšah, Rogaška Slatina, Rogatec	2 + 2
16.	VELENJE MZPM Velenje C. Borisa Kraigherja 5 3320 Velenje	Kristina Kovač	tel: 03/897 75 40 mzpm.velenje@volja.net	Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Mozirje, Šoštanj, Šmartno ob Paki, Braslovče, Polzela, Nazarje, Vransko, Tabor, Žalec, Prebold, Velenje	6 + 4
17.	ZASAVJE DPM Trbovlje (2012/13) Trg svobode 11 1420 Trbovlje	Lavra Izgoršek <i>Rotacija koordinatorjev Zagorje - Trbovlje - Hrastnik</i>	tel: 03/563 02 48 gsm: 041 618 414 dpm.trbovlje@siol.net	Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Litija	4 + 2

Število učencev in spremljevalcev za nacionalni parlament:

Število sedežev v dvorani Državnega zbora RS je omejeno, zato imamo narejen smiselni razdelilnik učencev in njihovih spremljevalcev (glede na velikost regije). Spremljevalci so navadno mentorji in reg. koordinatorji.

Npr. $5 + 2 = 5$ učencev in 2 spremljevalca

POGLED REGIJSKEGA KOORDINATORJA

Uroš Brezovšek,
Regijski koordinator za Posavje in
predsednik Nacionalnega odbora za otroške parlamente

Otroški parlamenti se izvajajo na vseh osnovnih šolah po Sloveniji. Regijski koordinatorji predstavljamo vez med mentorji in Zvezo prijateljev mladine Slovenije (ZPMS), ki je organizator Nacionalnega otroškega parlamenta (NOP). Posamezne regije imajo različno število nivojev, odvisno od njene velikosti. Pri vseh se začne na nivoju razreda, kjer sodelujejo tudi vsi razredniki, in se v okviru šole zaključijo s Šolskim parlamentom, ki je predpisana oblika Skupnosti učencev šole.

ZPMS za mentorje vsako leto izvede seminar, ki je po navadi razdeljen v dva sklopa. Prvi del je skupni, drugi del pa je razdeljen po regijah. Žal se vsi mentorji seminarja ne morejo udeležiti, zato regijski koordinatorji organiziramo in izvedemo pripravljalne sestanke za mentorje šol, kjer izmenjamo izkušnje, poročamo o vsebinah s seminarja in pripravimo skupna izhodišča za izvedbo otroških parlamentov v posamezni regiji.

V Posavju imamo organizirano srečanje mentorjev na dveh nivojih. Najprej se o temi in o pripravah na izvedbo šolskih parlamentov sestanemo z vsemi posavskimi mentorji. Dogovorimo se za skupna izhodišča za izvedbo šolskih parlamentov, poiščemo zanimive vsebine znotraj izbrane teme ter izmenjamo poglede in dosedanje izkušnje. Kasneje imamo organizirane posamezne aktivne mentorjev po občinah, kjer naredimo scenarij za izvedbo občinskih parlamentov.

Poleg občinskih in medobčinskih otroških parlamentov je naloga regijskih koordinatorjev tudi priprava in izvedba regijskih parlamentov. Ti največkrat potekajo v obliki regijske koordinacije, na kateri se sestanejo regijski predstavniki in njihovi mentorji pred zasedanjem Nacionalnega parlamenta (NOP). Seveda ne smemo pozabiti tudi na pripravljalni sestanek za NOP. ZPMS zaradi lažje izvedbe in priprave NOP izvede pripravljalni sestanek, kjer se srečajo predstavniki vseh slovenskih regij. Dogovorimo se o izvedbi, načinu in poteku NOP.

Naloga regijskih koordinatorjev je predvsem delo z mentorji in priprava parlamentov od šole naprej. Vsekakor je naše uspešno delo povezano z uspešno pripravo in podporo mentorjem ter z uspešnim povezovanjem z Zvezo prijateljev mladine Slovenije, organizatorjem Nacionalnega otroškega parlamenta.

POGLED UDELEŽENCA

Klemen Peran,
predsednik 20. nacionalnega otroškega parlamenta in
član Nacionalnega odbora za otroške parlamente

Cenjeni mentorji otroških parlamentov!

Sem Klemen Peran, trenutno predsednik dijaške skupnosti Prve gimnazije Maribor in nekdanji predsednik otroškega parlamenta. Vesel sem, da se je s strani mentorjev pokazalo zanimanje po priročniku, z veseljem bom z Vami delil svoje ugotovitve po daljšem participiranju v projektu otroškega parlamenta, najprej kot predsednik razreda, predstavnik šole na medobčinskem parlamentu, predsednik šolske skupnosti, predsednik nacionalnega otroškega parlamenta, prostovoljec in moderator pri ZPM Maribor ter nazadnje pomočnik mentorice otroškega parlamenta in moje mame v OŠ Jakobski Dol.

»Predsednik naj bo!!!« je verjetno rekel Bog preden me je poslal na Zemljo, saj sem bil skozi svoje kratko življenje že tolikokrat poklican po tem nazivu, da bi mi morda zavidal še kak poslanec. Vsekakor je bila ena večjih časti »služiti« kot predsednik 20. nacionalnega otroškega parlamenta, saj je pomembno zaznamovala mojo nadaljnjo usmerjanje v mladinsko politiko. Dovolj o meni, v nadaljevanju bom prispeval nekaj napotkov, ki Vam lahko pomagajo pri mentoriranju.

Zametki mojega sodelovanja pri otroškem parlamentu segajo v drugo triado, ko so me sošolci izvolili za predsednika razreda. Vse do poslednjega razreda osnovne šole pa nisem resno pristopil k stopnjevanju svojega vpliva na šoli oz. v mestu oz. v državi. Ambicije so se v meni začele prebujati, ko sem postopoma ugotovil, v kako nekritičnem svetu živimo. Ljudje nenehno slepo sledijo politikom, institucijam, cerkvi in dogodke, odločitve, dejanja jemljejo zelo subjektivno. In ravno kritična presoja se mi zdi najpomembnejše sredstvo, ki ga lahko učenec dobi od otroškega parlamenta. Narod sledilcev bo svojim voditeljem sledil nepremišljeno in je obsojen na propad. V primarnem izobraževanju pa se premalo razvija kritičen pogled, saj tudi sami veste, da je pri preizkusu iz znanja vedno možen le en odgovor, tudi naspluh je pouk nekoliko črno-bel in ne obstaja vmesnih barv. Tukaj imate mentorji ključen preizkus; razvijati kritičnost mladih danes ni lahka naloga, je pa neverjetno zadovoljstvo, ko boste svoje nekdanje učence videli, kako se bodo kot uspešni poslovneži, obrtniki, kmetovalci, učitelji,... vračali na šolo in pripovedovali o svojem uspehu. Poskušajte včasih otroke soočiti z nekim dejanjem, povezanim z aktualno temo otroškega parlamenta (lahko tudi izmišljenim) in ustvarite konstruktivno delavnico, pogovor, če ste dovolj drzni, celo debato. Včasih lahko nekaj učnih ur prinese ogromno pozitivnega, učenci bodo kreativno razvijali svoj pogled na svet in tako postajali odgovorne in samostojne osebnosti.

Pomembno je tudi, da parlament strogo ločite od pouka, dajte vedeti, da tukaj ni ocen, da je njihovo mnenje najpomembnejše, da ne delate po načrtu, da si lahko morda sami kdaj izberejo, kaj bi delali in podobne trditve, ki jih bodo navdale s pogumom in samozavestjo. Otroci, v večini še ne

poznajo pozitivnih lastnosti izobraževanja, zato s takšnim načinom vodenja pomembno vplivate na njihovo odobravanje pouka.

Izogibajte se monotonosti, šolske klopi naj ne bodo postavljene tako kot pri običajni učni uri, izogibajte se preveč pogostemu obiskom ravnatelja, če pa že pride na sestanek šolske skupnosti, mu vljudno povejte, da je v hierarhiji trenutno pod osnovnošolci (to bo učencem pomenilo ogromno!). Podpora ravnatelja je pomembna, ne pa ključna, dober ravnatelj ve, da aktivna šolska skupnost pozitivno vpliva na vzdušje v šoli in je v njegovem interesu, da tudi osebno podpira projekt otroški parlament.

Ena od nalog otroškega parlamenta je učenje demokracije. Volitve poskušajte izvajati tajno, na potrditev pa na vsakem začetku šolskega leta dajte tudi svoje mentorstvo, veliko lažje je delati ob zavedanju, da vas podpirajo tudi vaši učenci. Razdelite odgovornost in morda ustanovite nove funkcije ter večino dela prenesite na otroke (pisanje zapisnika, vodenje razprav, pozdravni nagovor...). Pustite, da otroci sami izvolijo svojega predsednika, v kolikor imate pomisleke glede izvoljenih učencev, odprite razpravo na to temo in presodite ali imajo dovolj dobre argumente, da si zaslužijo svojo pozicijo.

Vaša vloga naj bo podobna moderatorju, ne pokažite vajeti, ki jih kot mentor držite v rokah, ampak se poskušajte čim bolj približati mladim parlamentarcem.

Biti mentor otroškega parlamenta pomeni čast za vsakega učitelja, ki opravlja to funkcijo. Vsak, ki tako pomembno vpliva na razvijanje naše mlade demokracije si zasluži veliko podporo in posebno priznanje v družbi. Upam, da bo Ministrstvo za šolstvo in druge entitete spoznale vaša prizadevanja in moralno in finančno bolj podpirala projekt otroškega parlamenta. Do takrat pa je vaše poplačilo predvsem uspeh, ki ga bodo poželi vaši učenci.

Delo, ki ga opravljate ni enostavno, je pa pomembno, saj so moji kolegi, ki so nekoč obiskovali otroški parlament zelo uspešni, tako v šoli kot v življenju. Na mentorje otroških parlamentov gledam sam z največjim spoštovanjem, saj veliko naporov usmerijo v razvoj njihovih mladih parlamentarcev, na zasedanjih pa se na njih pogosto nekoliko pozabi, morda spregleda. Vendar vedite, da si bodo učenci dobrega mentorja dolgo zapomnili (na žalost tudi slabega), zato se splača potruditi in zagotoviti dobro ime tako otroškemu parlamentu na šoli, s tem pa tudi šoli sami.

Vem, da se bo moja kritična usmerjenost v prihodnosti strmo vzpenjala, vem pa tudi, da nikoli ne bom pozabil, kje se je začela – in to je ravno pri projektu otroškega parlamenta, zato si bom, kot politik v prihodnje močno zavzemal in podpiral projekt, ki je zame predstavljal odskočno desko v svet politike.

Hvala za Vašo pozornost!

POGLED MENTORICE

**Bernarda Mal,
OŠ Jurija Vege Moravče**

Otroci imajo zamisli. Jih kdo sliši?

Razmišljajo preprosto, konkretno in brez predsodkov

V članku želim predstaviti dveletno izkušnjo mentorstva otroškemu parlamentu. Izpostaviti želim znanja, oblike in metode dela, ki učence navdušijo. Navdušenje jih naredi odprte, dejavne in samozavestne. Osvetlila bom izkušnjo in predstavila svojo vizijo razvoja otroškega parlamenta.

Moja pot v otroški parlament

Z otroškim parlamentom se srečujem skozi vso delovno dobo kot učiteljica, razredničarka in zadnje tri leta tudi kot mentorica. Sprva nisem niti prav vedela, kako se lotiti izbrane teme, kje dobiti informacije, skupna izhodišča, način dela. Vprašanja večinoma niso dobila odgovora, zato sem se prepustila dogajanju; kakor je pač uspelo, je bilo dobro. V vlogi razrednika je bilo mnogo težje. Leta 2004 na temo »Humani medosebni odnosi« sem bila prvič v tej vlogi. Tedaj je bila na vseh okoliških šolah praksa, da so učenci ugotovitve predstavili na plakatih ali v umetniških izdelkih, tako likovnih kot gledaliških in pevskih. Meni se je zdelo najlažje ugotovitve predstaviti skozi »repanje«. Besedila so sestavljali učenci v skupinah po nekajurnih pogovorih, nato pa so učenci tudi zvedili nastop. Navdušili so vse šolarje naše šole in gladko odšli na medobčinsko zasedanje, kjer so si »prireпали« vstopnico za udeležbo na nacionalnem zasedanju otroškega parlamenta. V prihodnjem šolskem letu so izkušnjo povzele tudi druge šole. Meni je od tega ostalo veliko vprašanj: ali je otroški parlament namenjen umetniškemu ustvarjanju; ali otroci resnično zmorejo svoje zamisli povedati le skozi umetniško ustvarjanje; jih s tem vzgajamo v aktivne državljane; ali jim kratimo pravico do participacije v družbi; ali mentorji razumejo pomen mentorstva, da volijo učencem razviti svojo pot in jih le spremljati na njej. Čisto na koncu je obstalo resno zanimanje, kako učence naučiti, da bodo znali kot odrasli bolje izražati svoje mnenje, ga argumentirati in se kritično odločati. Pred tremi leti me je od ravnateljice določena mentorica po naključju izbrala za svojo somentorico. Tedaj pa se je moje neformalno tipanje sprevrglo v pravo raziskovanje nadgradnje otroškega parlamenta.

Priprava na otroški parlament

Priprava na otroški parlament se začne že v aprilu po zasedanju nacionalnega otroškega parlamenta, ko se izglasuje tema za naslednje šolsko leto. ZPMS načrtuje izobraževanje za mentorje, poišče strokovnjake, ki izobraževanje izvedejo. To se praviloma zgodi v septembru. Mentorji smo predlagali, da bi se termin premaknil na junij, saj so počitnice čas zorenja, tudi osebne izobraževanja in vzpostavitve odnosa s temo, ki jo bodo mladim predstavili in se

svobodno prepustiti mentorstvu. Mentorju takšno zorenje koristi, saj v temi postane samozavesten, odprt in pripravljen na izzive otrok, ki jih bo z lahkoto vodil na samostojni poti.

Na naši šoli mentorici pripraviva predstavitev teme za celotni učiteljski zbor na pedagoški konferenci in v PowerPoint predstavitvi na spletni strani šole. Slednja je javna in je dostopna tako učencem kot staršem in širši javnosti. Nato vsaka oddelčna skupnost imenuje vsaj enega predstavnika (nekateri tudi po 5, kar je odvisno od zanimanja oddelčne skupnosti), ki se enkrat na teden srečajo z mentorjem, da z aktivnimi oblikami in metodami učenja prodirajo v srž obravnavane teme. Predstavniki o delu poročajo v oddelku in izvedejo dogovorjeno obliko dela tudi v razredu. Takšne oblike so: raziskava, spremljanje ali merjenje česa (npr. število reklam v enem tednu v poštnem nabiralniku, ogled kataloga in izbor vsega, kar bi kupil, nato le za določeno vsoto ipd.), ogled izbrane oddaje in komentar le-te, branje leposlovne literature s temo in izrekanje mnenj, svetovna čajarna, vlak, stopi naprej ipd. V decembru se izvede zasedanje šolskega parlamenta, na katerem so povzeta poročila oddelčnih skupnosti in razprava ob njih. Na zasedanje so povabljeni predstavniki lokalne skupnosti, društev in ustanov, ki delajo z mladimi in za mlade. Kadar se odrasli odzovejo vabilu, je za otroke resničen občutek, da jih slišijo »prava ušesa«, ki lahko kaj spremenijo.

Katera znanja so potrebna za uspešno razpravljanje?

Ob pregledu učnih načrtov za obvezne in izbirne vsebine v osnovni šoli ni mogoče najti predmeta, ki v svojih ciljih ne bi imel presoja, vrednoti, analizira, ustvarja. Tako tudi ni mogoče pri nobenem predmetu izločiti teme otroškega parlamenta (mediji, ekologija, medosebni odnosi, zdrava spolnost, droge, junaki našega časa), torej je otroški parlament vsepredmetni projekt vsake šole. Še posebej pa najdemo cilje pri družboslovnih in humanističnih predmetih (slovenščina, državljanstva in domovinska vzgoja ter etika, retorika, zgodovina). V učnem načrtu za Državljanstvo in domovinsko vzgojo ter etiko (2001, 9-16) piše, da učenec razloži, zakaj je aktivno državljanstvo pomembno, navede argumente za stališča, pojasni pomen medijske svobode in navede razloge, zakaj je ta svoboda omejena (varovanje zasebnosti) ipd. Prav tako učni načrt za slovenščino (2011, 60–1) navaja, da ima učenec razvito zmožnost pogovarjanja, ki jo pokaže tako, da je pobudni in odzivni sogovorec, tvori ustrezne, smiselne in razumljive replike, razčlenjuje in vrednoti; da ima učenec razvito zmožnost poslušanja, kar pokaže tako, da določi okoliščine nastanka besedila in sporočevalčev namen, povzame bistvene podatke, jih obnovi in vrednoti. Učni načrt za izbirni predmet Retorika (2011, 8) pa navaja le dva izobraževalna cilja, in sicer da se (na)učijo javnega nastopanja in izražanja svojih stališč ter učinkovitega prepričevanja in argumentiranja. Vse to kaže, da bi vsak strokovni delavec šole v letni pripravi mogel vključiti tudi temo otroškega parlamenta in tako celostno oblikovati znanje in zmožnosti učenca.

Poleg znanj o temi, učenec potrebuje tudi **zmožnosti za predstavitev**. Te pa najbolje razvije, če obvladuje tehniko debate, razprave in argumentiranja ter ima čim več priložnosti, da se te dejavnosti javno izvajajo. Osnovni "trening" pa se izvaja na skupnih pripravah predstavnikov oddelčnih skupnosti. Na naši šoli že več let izvajamo mavrične klepetalnice v četrtkovem glavnem

šolskem odmoru, učenci pripravljajo javne govore na različnih prireditvah izven šole in sodelujejo na pripravah za otroški parlament. Učenci, ki spoznajo vrednost in uporabnost omenjenih veščin in zmožnosti, navdušeno in s svojo pobudo ustvarjajo priložnosti za javne dogodke.

Zagotovo učenci potrebujejo tudi preproste mediacijske tehnike (povzemanje, raziskovalna vprašanja, aktivno poslušanje, preokvirjanje) in **protokolarna znanja** (potek zasedanja, javno nastopanje, obnašanje v javnih vlogah, kodeks etičnih načel).

Širše gledano otroški parlament ne uči in vzgaja le bodočih aktivnih državljanov, temveč izboljšuje tudi funkcionalno pismenost Slovencev.

Vizija

Predstavljam si, da bo otroški parlament po 20-letnem delovanju izboljšal zastavljeno odlično delo. Želim si, da bi dana možnost ne obvisela v zborničnem negodovanju, ampak doživela temeljito nadgradnjo z globalnim ciljem za spodbudnejšo prihodnost.

Prva sprememba se začne na ravni šole. Kadar je za celotno delo zadolžen en mentor, morda le iz razloga, da dopolnjuje svojo delavno obveznost, ker nihče noče, ker je mlad in naiven, ker nekdo mora, ker potrebuje točke za napredovanje, je uspeh že v osnovi obsojen na neuspeh. Tako se zgodi, da večina učencev in večji del strokovnih delavcev na šoli ne ve niti teme, kaj še da bi o njej razmišljali. Tako je izgubljena še ena priložnost za učence. Prav tako ni smiselno, da je en učitelj mentor vso delovno dobo (30 let). Mentor je učitelj s posebnimi zmožnostmi po učinkovitem osebnem in profesionalnem razvoju z vsaj 10-letno izkušnjo dela v pedagoškem poklicu. Somentor je zagotovo en (ali več) mlajši kolega, ki bo ob somentorstvu zorel v mentorja. Mentor in somentorji tvorijo tim delavcev za otroški parlament. Tim načrtuje, vodi in izvaja dejavnosti ob otroškem parlamentu. Vsekakor pa bo tim deloval mnogo uspešneje, če se jim bo pridružil tudi starejši kolega, ki je prehodil že skoraj vsa službena leta. Tak kolega v timu je zakladnica modrosti, ki bo izkušnjam in mladostni energiji dodajal odličnost. Medgeneracijska nota bo otrokom zgled za njihovo samostojno pot odločanja v dobi odraslosti, saj bodo vedeli, da vsaka generacija lahko prispeva svoje. S takšnim pristopom otroški parlament na šoli ne bo samo še nekaj za zraven, temveč bo šolo delala prepoznavno v širši lokalni skupnosti, regiji, državi. Vsak strokovni delavec šole pa bo lahko pri vsakem predmetu v nekaj minutah osvetlil temo. Ob tem pa mogoče začutil, da je prišel njegov čas, da se spoprime z mentorstvom otroškemu parlamentu. Pravo mentorstvo je izkušnja, ki človeka trajno spremeni.

Na ravni regijskih in nacionalnega otroškega parlamenta pa prav gotovo manjka realizacija vsaj kakšnega sklepa, sprejetega na zasedanjih. Tako otroci že več let čakajo na svojo informativno oddajo na nacionalni televiziji in upajo, da se bo ta začela manj senzacionalno in negativno ter zasejala optimizem v zagrenjenost sveta odraslih.

Otroški parlament je še nekaj, kar živi ali pade z učiteljem (mentorjem). Je še ena priložnost, da bo kdo dokazal, da je Cankarjeva misel, da smo Slovenci narod hlapcev, preživeta. Vzgojeni v hlapce

težko vzgajamo za samostojnost, odločnost, kritičnost, državljanski pogum, pravo demokracijo. Zagotovo je tretje tisočletje čas ponovnega prebujenja človekove tretje razsežnosti, to je duhovnosti, ki bo zamajala trenutno prepričanje materialnega, s porušenim vrednotnim sistemom posameznika in družbe. Živeti v trajnem nezadovoljstvu, duševnem malodušju, bolezni in pomanjkanju na račun peščice ljudi, ki so si zunanjo avtoriteto in argument moči izbrali kot edini način pridobivanja materialnega in smisla življenja. Mladi imajo priložnost, zato jim je nujno stopiti naproti, podati roko, pomagati razumeti delovanje družbe in usposobiti za zdravo osebno in družbeno življenje ter aktivno državljanstvo, v katerem bo argument moči zamenjala moč argumenta.

Viri:

Učni načrt za Državljanstvo in domovinsko vzgojo ter etiko. Posodobljen 2011. Dostopen prek <http://www.zrss.si/pdf/ UN drzavljanstvo domovinska vzgoja in etika OS 3mar11.pdf> (9. april 2011).

Učni načrt za izbirni predmet Retorika. Posodobljen 2011. Dostopen prek http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_izbirni/Retorika_izbirni.pdf (9. april 2011).

Učni načrt za Slovenščino. Posodobljen 2011. Dostopen prek <http://www.zrss.si/pdf/ UN slovenscina OS 9mar11.pdf> (9. april 2011).

Zveza prijateljev mladine Slovenije. 2010. Otroški parlament. Dostopno prek <http://sl.zpms.si/programi/otroski-parlament/> (9. april 2011).

PRIMER PRIPRAVE NA OTROŠKI PARLAMENT

Bernarda Mal,
OŠ Jurija Vege Moravče

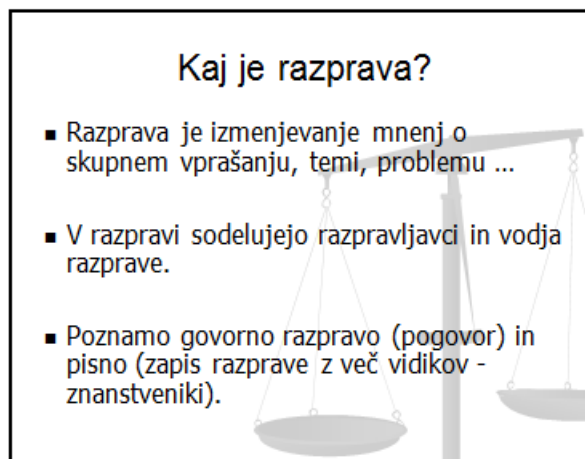
Pripravljeni primer je iz šolskega leta 2009/2010, ko je bila tema otroškega parlamenta »Stereotipi, rasizem in diskriminacija«. Primer prikazuje mentorično pripravo na proces otroškega parlamenta na šoli. Lahko jo uporabite kot vzorec priprave na letošnji oz. na prihodnje parlamente.

RAZPRAVA

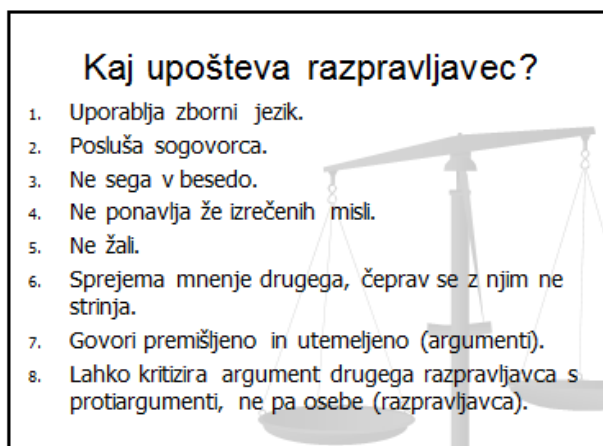
Priprava na otroški parlament

Bernarda Mal, OŠ Jurija Vege Moravče
22. januar 2009
dopolnjeno, 12. januar 2010

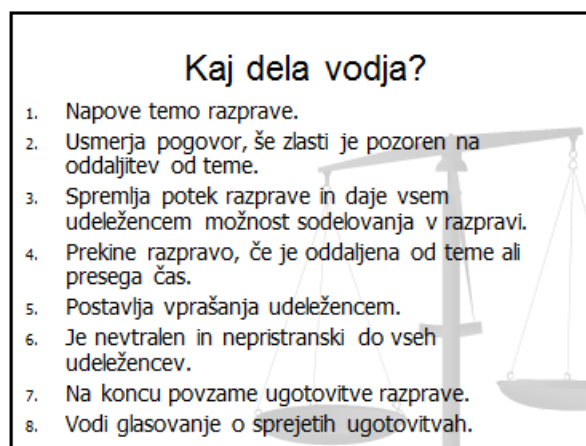
Kaj je razprava?

- Razprava je izmenjevanje mnenj o skupnem vprašanju, temi, problemu ...
- V razpravi sodelujejo razpravljavci in vodja razprave.
- Poznamo govorno razpravo (pogovor) in pisno (zapis razprave z več vidikov - znanstveniki).

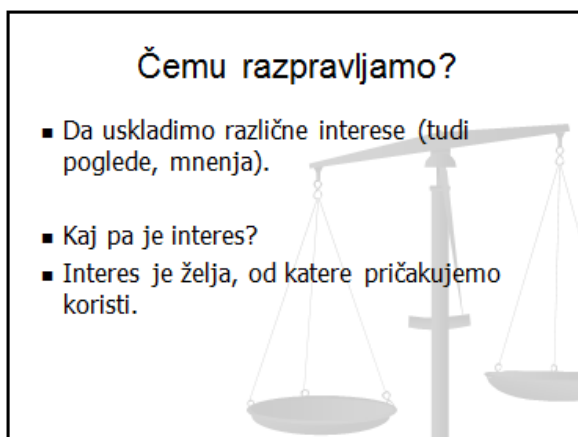
Kaj upošteva razpravljavec?

1. Uporablja zborni jezik.
2. Posluša sogovorca.
3. Ne sega v besedo.
4. Ne ponavlja že izrečenih misli.
5. Ne žali.
6. Sprejema mnenje drugega, čeprav se z njim ne strinja.
7. Govori premišljeno in utemeljeno (argumenti).
8. Lahko kritizira argument drugega razpravljavca s protargumenti, ne pa osebe (razpravljavca).

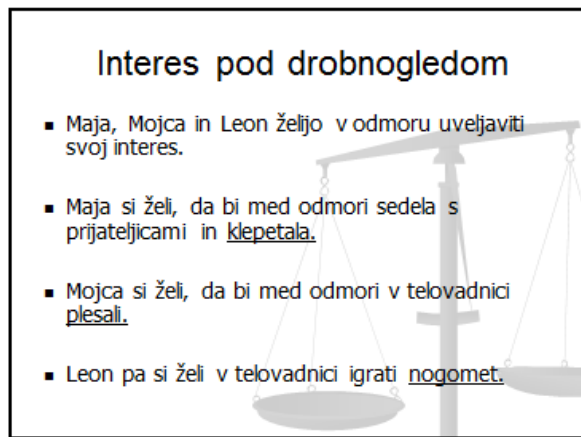
Kaj dela vodja?

1. Napove temo razprave.
2. Usmerja pogovor, še zlasti je pozoren na oddaljitev od teme.
3. Spremlja potek razprave in daje vsem udeležencem možnost sodelovanja v razpravi.
4. Prekine razpravo, če je oddaljena od teme ali presega čas.
5. Postavlja vprašanja udeležencem.
6. Je nevtralen in nepristranski do vseh udeležencev.
7. Na koncu povzame ugotovitve razprave.
8. Vodi glasovanje o sprejetih ugotovitvah.

Čemu razpravljamo?

- Da uskladimo različne interese (tudi poglede, mnenja).
- Kaj pa je interes?
- Interes je želja, od katere pričakujemo koristi.

Interes pod drobnogledom

- Maja, Mojca in Leon želijo v odmoru uveljaviti svoj interes.
- Maja si želi, da bi med odmori sedela s prijateljicami in klepetala.
- Mojca si želi, da bi med odmori v telovadnici plesali.
- Leon pa si želi v telovadnici igrati nogomet.

Kaj lahko storijo?

- "Teži" vsak s svojim.
- Kaj se bo v tem primeru zgodilo?
- Nihče svojega interesa ne bo mogel uveljaviti brez nasilja. Nasilje ne prinaša trajne rešitve. Nasilje povzroča vedno novo nasilje.

Kaj pa sedaj?

- Vsak od udeležencev mora najti dobre utemeljitve (argumente), ki bodo prepričali še druge sošolce, učitelje, ravnatelja.
- Tako bodo ustvarili skupni interes in ga lažje uveljavili.

Delo v skupini:

- **Poišči pet argumentov za Leona, Mojco ali Majo.**

Kaj je dober argument?

Maja – klepet s prijateljicami

- V odmoru imamo čas, da si zaupamo in se pogovarjamo o osebnih stvareh.
- Jaz tako hočem.
- Vsi tako delajo.
- Rade smo na čistem zraku, ki koristi delovanju možganov.

Kaj je še dober argument?

Leon - nogomet

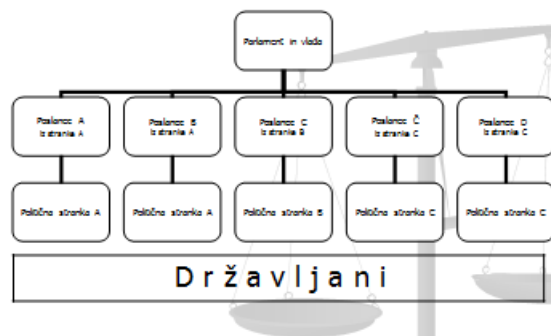
- Nogomet je edini pravi šport.
- Med odmori moramo porabiti odvečno energijo, da se med poukom lažje učimo.
- Sonce, prijatelji in igra nas delajo optimistične in delovne.
- Itak, da vsi igramo "fuzbal", kdor ga ne, je pa "šleva".

Kaj je tudi dober argument?

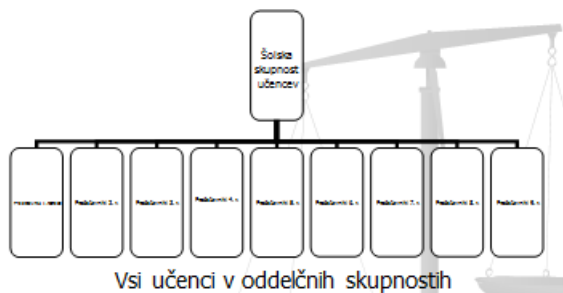
Mojca – ples

- Kadar plešemo, pozabimo na šolske skrbi.
- Ples je umetnost in šport, ob njem se razgibamo in uživamo v družbi vrstnikov.
- Ob plesu in glasbi spoznavamo druge kulture.
- Samo s plesom lahko osvajamo fante.

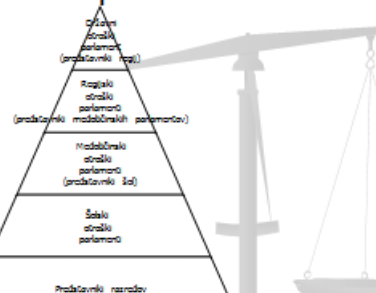
Kako poteka usklajevanje interesa v državi?

Kako poteka usklajevanje interesa med učenci na šoli?

Kako poteka usklajevanje interesa v otroškem parlamentu?

Kako bo potekalo delo na zasedanju šolskega otroškega parlamenta na OŠ Jurija Vege Moravče?

- Delo v skupini po 4.
- Pogovor in usklajevanje interesov, mnenj.
- Skupne ugotovitve skupine.
- Določitev "poslanca" oz. poročevalca.
- RAZPRAVA.
- Skupne ugotovitve "poslancev" in udeležencev razprave. Glasovanje o njih.
- Predlogi in izbor teme za otroški parlament v prihodnjem šolskem letu.
- Določitev "poslancev" za medobčinski parlament.
- Delo parlamenta je javno in odprto.

Kako bo potekalo delo na zasedanju medobčinskega otroškega parlamenta?

Parlament bo predvidoma potekal po naslednjem dnevnem redu:

- Pozdrav predsednika otroškega parlamenta
- Predvajanje himne in kratke predstavitve šole gostiteljice
- Pozdrav ravnateljice, župana
- Uvodni referat, ki predstavlja povzetke ugotovitev vseh šol
- Odprtje razprave z gosti (Vsak gost 3-minutno predstavitve, sledijo vprašanja in replike po vsakem gostu.)
- Odmor za predstavnike in goste
- V odmoru bodo predsedniki šolskih parlamentov zasedali in oblikovali skupno sporočilo.
- Predstavitve skupnega sporočila
- Glasovanje
- Zaključek parlamenta, zahvala predsednice DPM Domžale
- Pogostitev in druženje
- Za peto točko dnevnega reda prosimo šole, da pripravijo po eno vprašanje za vsako gostjo. Vsaka šola naj ima v mislih še kakšno rezervno vprašanje za primer, da bi bilo vaše namerna vprašanje že zastavljeno.

Kdo bo gostoval na medobčinskem parlamentu?

- Na otroškem parlamentu bodo gostovali:
- **Neira Muhtari** (bivša učenka na naši šoli, muslimanka – doživljanje muslimanstva v okolju, kjer to ni večinska kultura)
- **Polona Mal** (bivša učenka, izjemno uspešna študentka – vrstniška diskriminacija zaradi znanja, uspeha)
- **Rozala Novak** (bivša učenka na naši šoli, izobraževanje v tujini – biti tujec v drugi državi)

Naučimo se RAZPRAVLJATI! VAJA

- Izbor in določitev teme (nasilno kepanje, kričanje med odmori, pozdravljanje ...)
- Po skupinah 5 min za skupno mnenje in argumente. Izbor poročevalca.
- Določitev vodje razprave.
- Razprava.
- Skupne ugotovitve in glasovanje.

ZA KONEC, pravzaprav začetek

- Hvala za vaš čas in učenje.
- Želim vam uspešno delo v otroškem parlamentu.
- Želim vam tudi, da bi odslej znali svoje interese usklajevati in demokratično uveljaviti, jih participirati v družbi odraslih. Naj se sliši vaš glas, bodite slišani in upoštevani.

SPODBUJANJE DOBRE KOMUNIKACIJE IN VZDRŽEVANJE ODNOSOV

Bernarda Mal,
OŠ Jurija Vege Moravče

Tehnike mediacije so osnovna orodja, ki jih uporabljamo pri novi kulturi odnosov. Nova kultura odnosov temelji na odgovornosti za ohranjanje odnosa v obojestransko korist. Prav gotovo pa poznavanje nekaterih tehnik omogoča kvalitetno ohranjanje odnosov tudi v vsakdanji komunikaciji z ljudmi, kar pa je za delo otroškega parlamenta prav tako pomembno. V sestavku predstavljam nekatere, po lastni presoji izbrane tehnike:

- aktivno poslušanje
- povzemanje
- interpretacija zornega kota drugega udeleženca
- preokvirjanje
- jaz sporočila
- fokusiranje v prihodnost
- možganska nevihta
- predlagane možnosti

Tehnike uporabljam in so preizkušene. Zahtevajo nekaj vaje, nato pa postanejo rutina in jih nezavedno uporabljamo v situacijah, kjer so potrebne, da se lažje usmerimo in prihajamo do cilja.

Aktivno poslušanje

Aktivno poslušanje gradi vzdušje, da se ljudje počutijo varne in si upajo spregovoriti. V otroškem parlamentu so takšni dogodki nepogrešljivi, saj so uvod v poglobljeno razpravo različno mislečih. Sestavljeno je iz očesnega stika, prikimavanja, postavljanja raziskovalnih vprašanj in opazovanja nebesednega sporočanja. Pozorno poslušanje ne prenese seganja v besedo in opredeljevanja do povedanega. Drža poslušalca je nepristranska. Vsakdo ima pravico do lastnega mnenja. Pogoste napake so, da si ustvarimo sodbe in predsodke, da dokazujemo lastni prav, da v mislih pripravljamo odgovor na povedano in ne poslušamo, kar nam kdo pripoveduje, da dajemo nasvete, da razmišljamo o lastni izkušnji, da sanjarimo ali se izogibamo neprijetnim temam.

Primer

Mojca pripoveduje: V raziskavi sem zasledila, da 70 % odraslih verjame vsem informacijam, ki jih posredujejo mediji. Tudi moja babica je med njimi. Ko reklamirajo kakšno novo čistilo, ga takoj kupi (*umakne pogled, rahlo skloni glavo, podrsava z nogo*). To sem hotela povedati.

Aktivni poslušalec po povedanem vpraša, v kateri raziskavi je našla podatek in povzame, da njena babica kupuje čistila iz reklamnega oglaševanja. Aktivni poslušalec je tudi opazil Mojčino zadrego,

zato vpraša, kaj pa ona meni o reklamnem oglaševanju in kakšne so njene izkušnje. V nadaljevanju bo Mojca odgovorila na ti vprašanja.

Neaktivni poslušalec bo pomislil, da so vse babice takšne, da mora Mojci povedati, kako nespametno babico ima, da ji svetuje, naj babici prepovedo nakupe čistil ali se poigrava z lastnimi izkušnjami. V nadaljevanju bo neaktivni poslušalec brez spodbujanja nadaljnega razmišljanja prosil za besedo novega razpravljavca.

Povzemanje

Povzemanje je tehnika, s katero vodja razprave (mentor) s svojimi besedami obnovi bistvo povedanega. S tem se razprava osredotoča na koristne informacije, nekoristne pa opusti, pokaže, da je razumel, kar je bilo povedano. S to tehniko dosežemo, da se govoreči zave povedanega in ima možnost dodatnega pojasnila, hkrati pa spodbudi tudi druge udeležence k aktivnemu poslušanju. S povzemanjem lahko spodbudimo aktivnost vseh. Ko opazimo, da je pozornost padla, prosimo nekoga, naj povzame, kar je povedal govoreči.

Primer

Povedal si, da je Matic prevrnil koš za smeti.

Če sem te prav razumela, si rekel, da ...

Si slišal, kaj je rekla Mojca? Lahko to ponoviš?

Interpretacija zornega kota drugega udeleženca

Ko se udeleženci razprave med seboj ne poslušajo aktivno, to lahko spodbudimo s tehniko interpretacije zornega kota drugega udeleženca. To storimo tako, da vprašamo; Mojca, si razumela, kaj je želel povedati Matic? Lahko to ponoviš s svojimi besedami? S to tehniko dosežemo boljše razumevanje povedanega in zmanjševanje možnosti za nesporazume, hkrati pa navajamo na aktivno poslušanje. Odpadejo opazke, kot so: *že spet se ne poslušamo, ne sanjari, ...*

Preokvirjanje

Pri razpravljanju se pogosto zgodi, da se govoreči obtožujejo, zmerjajo, ponižujejo, itd. To povzroči napad, obrambo ali umik. Razprava se sprevrže. Na začetku lahko dopustimo nekaj »burnejše« razprave, da se čustva pomirijo in »kanali prečistijo«, nato pa je dobro, da uporabimo tehniko preokvirjanja, da izjave nevtraliziramo, da se negativno ozračje preusmeri v pozitivno in odpremo prostor za konstruktivno komunikacijo.

Primer

Mojca pravi: »Brez veze. Učiteljica vedno naredi po svoje.«

Mentor: »Če te prav razumem, bi se rada z učiteljico dogovorila o pravilih sodelovanja in dogovarjanja«.

Vsa umetnost preokvirjanja je v tem, da obtožbo preokvirimo v željo.

Jaz sporočila

Ta sporočila krivijo, obtožujejo druge ljudi. Ti se počutijo napadene, zato se bodo branili. Razprava se sprevrže v »bojevanje« kdo bo koga. Z jaz sporočili izražamo svoja stališča. Za poslušalca je lahko takšno sporočilo neprijetno, ni pa žaljivo. Jaz sporočila omogočajo sodelovanje.

Tehnika je preprosta. Govoreči najprej opiše svoje občutje (*Jaz se počutim ...*), navede obnašanje druge osebe (*ko ti govoriš učiteljici o meni ...*) in navede, kako to obnašanje vpliva nanj (*ker se mi zdi, da izdajaš najino zaupnost.*)

Jaz se počutim ... ko ti ... ker ...

Fokusiranje v prihodnost

Razprava nam pogosto uide v govorjenje o preteklih dogodkih, izkušnjah, opisovanju ... Ker je cilj razpravljanja to, da najdemo nove poti, spoznanja, predloge, pobude, sklepe, je tehnika fokusiranja v prihodnost pravo orodje, ki spodbudi razmišljanje, usmerjeno v prihodnost. To storimo z vprašanji: Kaj boste storili v prihodnosti, da? Katere stvari je potrebno spremeniti, da ...? Kako si predstavljate življenje čez 2 leti ...?

Možganska nevihta

Tehnika je uporabna, kadar iščemo nove rešitve. Uporabimo jo, ko se razprava zaključuje, ni pa novih rešitev. Vse predloge zapišemo v obliki, kot so povedani, na vidno mesto, jih ne komentiramo in verjamemo, da »neumnih« rešitev ni. So bolj ali manj uresničljive. Njihovo uporabnost »tehtamo«, ko imamo že nabor vsaj 5 rešitev. Kadar to delamo sproti, se možganska nevihta ustavi in kreiranje rešitev zamre.

Predlagane možnosti

Kadar možganska nevihta ne prinese rešitev, to lahko spodbudimo s tehniko predlagane možnosti. Mentor navede vedno vsaj dve lahko tudi več možnih rešitev, vendar mora biti nepristranski in predlagati rešitve, ki bodo ustrezale več udeležencem. Pogosto po tem tudi udeleženci najdejo in predlagajo svoje rešitve.

Vir:

Tanja Metelko Lisec in drugi: Gradivo za usposabljanje šolskega mediatorja. – Inštitut za mediacijo Concordia. Ljubljana, 2009.

POGLED IZOBRAŽEVALKE

OTROŠKI PARLAMENT – MAKRO POGLED IZOBRAŽEVALKE

*Karin Elena Sánchez, 2010***

»Zveza prijateljev mladine Slovenije (ZPMS) pa nam je dala pravico, da se zberemo enkrat na leto in vse ambiciozne ideje, vsa neslišana mnenja in vsa trdna stališča zaupamo širši javnosti.«

Klemen Peran (Zega, 2010a: 3)

Kako se je vse skupaj začelo ...

V začetku julija, sredi dneva sestankov, usklajevanja še zadnjih terminov delavnic in projektov pred odhodom na zasluženi dopust, me preseneti telefonski klic iz Zveze prijateljev mladine Slovenije (ZPMS), češ, da so me priporočili kot izvrstno predavateljico in da si ZPMS želi, da bi meseca septembra izobraževala mentorje otroških parlamentov. Prijazen glas Petre Zega, strokovne sodelavke za otroške parlamente, hiti razlagati, da bo Otroški parlament potekal letos že enaindvajseto leto, da je mentorjev približno 260 in da bodo organizirali en dan skupnih predavanj, nato pa še pet regijskih v manjših skupinah. Izvem, da je letošnja tema Vpliv družbe in medijev na oblikovanje mladostnika.

Ko odložim slušalko, začnem takoj neutrudno brskati po spletu. Hočem vedeti več in tako berem: Otroški parlamenti so program vzgoje otrok in mladostnikov za demokracijo. Kot oblike demokratičnega dialoga se izvajajo v večini osnovnih šol po Sloveniji, nadgradijo se s parlamenti na občinski in regionalni ravni in se zaključijo na nacionalnem otroškem parlamentu. Projekt izvajamo že od leta 1990 in pomeni eno od izvirnih oblik spodbujanja otrok k izražanju lastnih mnenj o vprašanih, ki jih po demokratičnem postopku izberejo sami. (Otroški parlament, 2010)

Nato stvari stečejo skoraj s svetlobno hitrostjo. Predavanje, delavnica – to je sedaj vprašanje? Delavnica za 70 ljudi – kako le? Toda v predavanje o večinah mentorstva preprosto ne verjamem. Če gre za veččine, potem naj bo delo praktično, vsi udeleženci vključeni, možnost za vprašanja ter teme mentorjev, metode pa sodobne in interaktivne.

****Opomba urednice:** Članek je nastal leta 2010, ko je naša sedanja generalna sekretarka Karin Elena Sánchez izobraževala mentorje otroških parlamentov.

Veščine mentorstva za mentorje otroških parlamentov – v živo v štirih krajih Slovenije

Petek, 16. septembra si bo veliko Slovencev zapomnilo po katastrofalnih poplavah po vsej Sloveniji, jaz pa po prvem druženju z mentorji otroških parlamentov v Novem mestu. Medtem, ko si mentorji v prostorih Zavoda za šolstvo v Novem mestu privoščijo okrepčilo in odmor, jaz temeljito preuredim ne preveč prostorno učilnico. Stoli v polkrogu, da se vsi vidimo. Skupina tridesetih udeležencev, polnih pričakovanj. Polna pričakovanj sem tudi sama in po predstavitvi sebe, svojega podjetja in ciljev današnjega druženja začnem z vprašanji: Zakaj ste tukaj? Kaj želite? Kaj vas zanima? Kje vas čevelj žuli? Zanimivih tem, ki jih predlagajo mentorji sami, ne zmanjka: učinkovite metode za delo v otroškem parlamentu, kako zajeti vse učence, kako učence motivirati za določeno temo.

Začnemo z opredelitvijo mentorstva in cilji otroških parlamentov. Sledi tema mentor kot prijatelj, nadrejeni, svetovalec in učitelj – razlike in podobnosti. Nadaljujemo s kompetencami in nalogami mentorja otroškega parlamenta. Pogovorimo se o tem, kaj imajo od mentorstva učenci, kaj mentor, kaj šola in širša skupnost – motivacija in navdušenje, a tudi znanje in zavedanje o pomenu ter odgovornosti mentorja raste. Kaj pa mentorski načrt – kaj je to, čemu je namenjen in kako do njega? Pregledamo še faze mentorskega procesa in se ustavimo tudi pri evalvaciji: kaj evalvirati, zakaj evalvirati, kdaj in kako evalvirati.

Še enkrat vsem mentorjem zaželim uspešno in zabavno delo ter jih spomnim, da lahko s svojim zgledom, obnašanjem in spoštovanjem do mladih kolegov naredijo veliko dobrega za svoje učence, njihove družine, širšo družbo in prihodnje generacije. Ter da je njihovo delo odgovorno, pomembno in častno ter naj bodo ponosni sami nase in na to, kar počnejo. Zaploskamo si v znak medsebojnega spoštovanja in hvaležnosti, da smo dobro delali skupaj ter zdržali do tretje ure. In se poslovimo.

Po vrnitvi iz tujine čez deset dni me čaka nov niz delavnic za mentorje otroških parlamentov: Ljubljana, Maribor, Ljubljana in Nova Gorica. Novi obrazi, nova vprašanja, nove teme, nova znanja. In ne glede na prvotno zaskrbljenost, kako izpeljati delavnico z resnično veliko skupino (v Mariboru nas je bilo sedemdeset), gre odlično. Interaktivno, dinamično, sodelovalno učenje, izmenjava izkušenj. Ko se poslavljamo, vemo, da bi lahko še nadaljevali in da nam ne bi zmanjkalo vprašanj, idej.

Tudi sama ristem, se učim in komaj uspem vse ideje za prihodnje delo otroških parlamentov spraviti na papir. Navdušena, da sem lahko del projekta, ki osmišlja, ki gradi na mladih. Da lahko prispevam, dajem sebe, svoj čas, svojo energijo. Je naporno, a neizmerno uživam in laskam, ker tako iskreno mislim: »Spoštovani mentorji in mentorice, vredni ste, opravljate plemenito in odgovorno delo za ljudi, ki bodo nekoč vodili našo državo. Lahko vplivate na njihove vrednote, da bodo dobri in odgovorni državljani, ki jim bo mar za sočloveka in za prihodnje generacije. Dajte jim prostor, da bodo lahko izrazili svoje potenciale, razvili svoje darove in ozavestili, kako pomembno je slišati glas tistih z roba družbe. Naj spregovorijo o svojih dvomih, stališčih. Prisluhnite njihovim predlogom, kajti otroci, nežne in nepokvarjene duše, razmišljajo preprosto, konkretno in zelo pametno. Naj njihov glas seže do tistih, ki imajo moč, da kaj spremenijo. In ob tem, drage mentorice in mentorji, ne pozabite nase: učite in zabavajte se tudi vi. Poskrbite, da bo učenje, kritično razmišljanje in delovanje potekalo v sproščenem vzdušju in da boste skupaj z otroki rasli tudi vi.«

Otroški parlament – vredno, pomembno, smiselno

Program je ena izmed izvirnih oblik spodbujanja otrok k izražanju lastnih mnenj o aktualnih vprašanjih, s katerimi se vsakodnevno srečujejo. Predstavlja »polje«, kjer se otroci učijo razpravljati strpno, upoštevajoč mnenja vseh udeležencev. Omogoča integracijo znanj in vedenj, ki so jih otroci pridobili. Skozi otroški parlament, ki je oblika in metoda izkustvenega učenja, otroci razvijajo komunikacijske spretnosti, socialne veščine in zmožnosti za razreševanje konfliktov. (Program, 2010)

Otroški parlament omogoča uresničevanje Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah in je hkrati vzgoja in izobraževanje mladih za aktivno ter demokratično državljanstvo. Je hkrati tudi polje za medkulturno učenje in medgeneracijsko sožitje, saj v otroških parlamentih sobivajo različno stari otroci, njihovi mentorji in številni gosti, ki jih vabijo na svoja srečanja. Otroški parlament je odlična promocija in možnost za ponovno vzpostavitev temeljnih vrednot vsake zdrave družbe: dostojanstva, svobode, načela enakih možnosti, solidarnosti, enakosti, spoštovanja različnosti, strpnosti, dialoga.

Mentorji kot aktivni soustvarjalci otroških parlamentov so tisti, ki mladim ljudem v potrošniški družbi, ki ima še komaj kak zdrav temelj, pomagajo pri odstiranju oken v svet, ozaveščanju, kaj je v življenju res vredno in s čim se nima smisla ukvarjati. So njihov zgled, odraslo oko in uho. Včasih modri starci, največkrat pa podporniki z velikim srcem, ki jim je mar za tisto, kar imajo otroci povedati. Kajti demokratičnost neke države presojava prav po tem, kakšen je njen odnos do najbolj ranljivih in nikoli ali komaj slišanih obrobni skupin.

Otroški parlament otrokom omogoča razvijanje kritičnega mišljenja in odgovornega odnosa do sebe, soljudi ter tudi naravnega in družbenega okolja. Otroci

skozi razmišljanje in ukvarjanje z določeno temo ne poglobijo samo razumevanje določene vsebine, marveč tudi ozaveščajo svoje lastne vrline ter vrline svojih vrstnikov, da bodo znali v bodočnosti iskati luč namesto teme pri svojih sodržavljanih. Da bodo samozavestni, a ne domišljavi, čuteči in sodelovalni posamezniki, na katere bomo upravičeno ponosni. Da bodo postavili temelje lepše prihodnosti – take, kjer bo dovolj prostora (v najširšem pomenu besede) za vse: ne glede na raso, spol, socialni in materialni položaj, izobrazbo veroizpoved. In le kako bi na tej poti lahko pogrešali čutečega mentorja svetovalca, ki zna stopiti korak nazaj, da bi lahko otroci zasijali v vsej svoji lepoti, drug ob drugem, drug za drugega – za svetlejšo prihodnost?!

Literatura in viri:

1. Otroški parlament (2010). Pridobljeno 02.07.2010 iz <http://www.zpms.si/programi/otroski-parlament/>
2. Program: Otroški parlament. 2010. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.
3. Sánchez, Karin Elena. 2010. Veščine mentorstva. Interno seminarsko gradivo za mentorje otroških parlamentov. Ljubljana: Kaetrida.
4. Zega, Petra, ur. 2010a. STEREOTIPI, RASIZEM IN DISKRIMINACIJA . 20. nacionalni otroški parlament. Ljubljana: ZPMS.
5. Zega, Petra, ur. 2010b. Vpliv družbe in medijev na oblikovanje mladostnika: Zbornik za mentorje/ice in organizatorje/ice otroških parlamentov. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije (ZPMS).
6. Slike: arhiv avtorice 2010 (z delavnic *Veščine mentorstva* za mentorje otroških parlamentov)

KAJ NAM SPOROČAJO OTROCI?

KAKŠNA NAJ BO PRIHODNOST OTROŠKIH PARLAMENTOV?

*Dokument Mestne otroške vlade (Ljubljana) o predlogih za boljšo realizacijo
Otroških parlamentov***

Spoštovani!

Zavedajoč se stanja v naši domovini in svetu, naše želje po izboljšanju napak družbe in naše vsesplošne usmerjenosti k svetlejši prihodnosti, si jemljemo tudi ljubljanski osnovnošolci (22. leto nacionalni otroški parlament in 20. leto mestni otroški parlament) pravico in dolžnost, da izrazimo svoje mnenje in se trudimo s tem postaviti ogledalo svetu odraslih. Začetno zanimanje za otroški parlamentarizem, kot zelo široko obliko otroške tribune, je v zadnjih letih iz mnogih razlogih upadlo, otroški parlamenti so se razvili v duhomorne razprave, ki več ne zanimajo tako otrok kot sporočevalcev, kot tudi medijev, politikov in drugih prejemnikov. Skoraj bi lahko rekli, da so se otroški parlamenti razvili v nepotreben balast, o katerem se še medijem, v seveda »prelomnih kriznih časih«, ne da poročati. Toda ali ni ravno sedaj čas, ko bi morale vse mladinske organizacije spregovoriti glasno in jasno; saj gre za našo prihodnost. V tem duhu pozdravljamo prizadevanja ZPMS pod sloganom: »Iz debate v akcijo, iz vsebine v proces, od poučevanja do moderiranja!«. Ugotavljamo, da je letos izvrstna priložnost za »renesanso«
Otroških parlamentov in zato si želimo, da bi tudi na območju Ljubljane z našim in vašim sodelovanjem, cenjeni mentorji dosegli vidne spremembe, izvedli kašno akcijo in na splošno dobro sodelovali.

Izsledki evalvacij ob koncu preteklega šolskega leta so potrdili velike razlike v delovanju šolskega parlamenta in šolske skupnosti na različnih šolah. Ker pa si želimo, da bi imeli vsi otroci enake možnosti, smo se v Mestni otroški vladi (MOV) odločili, da bomo, Vam mentorjem, posredovali naše predloge in naš pogled. Ker se zavedamo, da imate ravno Vi največ izkušenj na tem področju, želimo, da se na naše predloge odzovete in nam s svojimi dolgoletnimi izkušnjami pomagate.

Želimo si, da bi:

- Sestanki šolskega parlamenta (ŠP) oz. šolske skupnosti (ŠS) potekali redno, dovolj pogosto (vsaj enkrat na 2 meseca – zaželeno tudi pogosteje) in vključevali vse razrede.
- Na šolskem parlamentu oz. šolski skupnosti razpravljali večino o stanju na šoli in - to je zelo pomembno - skupaj poiskali rešitve.
- Dobro predelali letno temo OP-jev in aktivno sodelovali v parlamentih na višji ravni.
- Vseeno omejili ukvarjanje s temo na največ tretjino sestankov, drugo naj bo, kot smo že omenili, namenjeno šolski skupnosti.

**Opomba urednice: dokument je namenjen mentorjem ljubljanskih osnovnih šol, vendar smatramo, da je zanimiv tudi za vse ostale mentorje.

- Izvedli tudi kakšno skupno akcijo, poskrbeli za vključenost čim širšega kroga učencev, prešli od besed k dejanjem .
- Poživili delovanje ŠP oz. ŠS, povabili goste, organizirali delavnice, Mestna otroška vlada Vam pri tem rada, seveda po svojih zmožnostih pomaga.
- Spodbujali dobro šolsko vzdušje, aktivno sodelovali z drugimi šolami, ŠP kot šola za demokracijo, vrednote, sobivanje.
- Na razrednih urah oddelčnih skupnosti predstavili delovanje ŠP oz. ŠS, temo otroških parlamentov in v sodelovanju z razrednikom organizirali razpravo.
- Razprave bi morale biti organizirane glede na starost učencev.
- Tudi po koncu mestnega otroškega parlamenta, bi lahko preko MOV vključevali zainteresirane učence v spletne forume, kjer bi lahko še naprej izražali svoje mnenje.

Ljubljana, 4. oktober 2012

Domen Iljaš, član
Mestna otroška vlada